



תפ"ח 9763/08/20 - מדינת ישראל נגד פלוני

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 9763-08-20 מדינת ישראל נ' פלוני(עציר)

בפני
כבוד השופט עמי קובו - אב"ד
כבוד השופט מיכאל קרשן
כבוד השופטת מירב גרינברג
בעניין: המאשימה

מדינת ישראל
באמצעות פרקליטות מחוז מרכז
ע"י ב"כ עו"ד גיא אברס

נגד
הנאשמים
פלוני ע"י ב"כ עוה"ד אבי כהן ויפעת כץ

גזר דין

השופט מיכאל קרשן

רקע עובדתי

1. הנאשם הורשע בהתאם להודאתו בעובדות כתב אישום מתוקן, בהתאם להסדר טיעון אשר נקשר בין הצדדים במסגרת הליך גישור שהתנהל לפני כב' סגנית הנשיאה השופטת ליאורה ברודי, לאחר שההליך החל להתנהל, בביצוע **שתי עבירות של רצח בכוונה**, בהתאם לסעיף 300(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: **החוק**).

2. בהתאם להסדר הטיעון הוסכם כי המדינה תעתור לגזור על הנאשם עונש מאסר עולם אחד, ואילו ההגנה תבקש כי יגזר עליו עונש מאסר בפועל בן 30 שנה.

במסגרת הסדר הטיעון הוסכם כי, מעבר למפורט בכתב האישום, לאחר מעשה הסגיר עצמו הנאשם למשטרה עם האקדח ששימש אותו לביצוע מעשי הרצח, אקדח אשר הוחזק על ידו ברישיון.

כמו כן הוסכם בהסדר כי בשלב הטיעונים לעונש תהיה ההגנה רשאית להביא עדויות וראיות למצבו הנפשי של הנאשם לצורך הקלה בעונש, אך טענותיה לא ייטענו במסגרת של אחריות מופחתת בהתאם לסעיף 301(ב) לחוק, וכן תוכל לטעון - על יסוד עובדות כתב האישום המתוקן - כי נסיבות ביצוע המעשים המפורטות בכתב האישום המתוקן מצדיקות הקלה בעונש נוכח התגרותו של אחד הקורבנות בנאשם טרם קטילתו.



3. לפי עובדות כתב האישום המתוקן, הנאשם ואחותו ר' ע' (להלן: ר') התגוררו במועד הרלוונטי לכתב האישום עם משפחותיהם בישוב XXX. ס' ע' המנוח (להלן: ס') בעלה של ר' ור' עאסף המנוח (להלן: ר') היה בנה. במועד שאינו ידוע במדויק למאשימה, עובר ליום 7.7.2020 נתגלע סכסוך בין הנאשם ובניו לבין ר', ס' ור'. בהמשך לסכסוך התקיימה פגישת סולחה בין הצדדים אותה סיכמו בלחיצת יד, אולם מאז לא שבו לדבר זה עם זה.

ביום 7.7.2020 סמוך לשעה 12:06 נהג ר' במכונית (להלן: **המכונית**) בכביש המוביל לביתו בזמר, ולצדו ישבה ארוסתו ר' ג'. באותה עת נהג הנאשם בטנדר לביתו לאחר יום עבודה בכיוון הנסיעה של ר' ובמרחק קצר אחריו. בטנדר בו נהג הנאשם ישבו שניים נוספים. בשעה 12:06 או בסמוך לכך עצר ר' את המכונית, הסיטה שמאלה וחסם חלק קטן מנתיב הנסיעה. בתגובה בלם הנאשם בלימת חירום ועצר את הטנדר במקביל למכונית על חלק מנתיב הנסיעה הנגדי.

מיד לאחר מכן יצא ר' מהמכונית, פתח את דלת הנוסע הקדמי ימני בטנדר, הכניס את ראשו לטנדר וצעק על הנאשם "למה ככה?". ר' איים על הנאשם שיפגע בו והכה אותו בכתפו. הנאשם הזהיר את ר' שילך מהמקום אך ר' לא נעתר לבקשה זו. או אז שלף הנאשם את האקדח שנשא ברישיון, דרך אותו ואיים על ר' שירה בו אם לא יעזוב את המקום. בתגובה אמר ר' לנאשם "תירה".

הנאשם כיוון את האקדח לעברו של ר' וירה לעברו 12 כדורים מטווח קצר, חלקם בעת שר' כרע פצוע על הכביש, והכול בכוונה לגרום למותו, כמפורט להלן: 2 כדורים פגעו באזור העורפי של הקרקפת; 5 כדורים בצדו האחורי של הגב והעורף; 4 כדורים במרכז הגב; כדור אחד באמת היד הימנית. במהלך הירי נפל ר' על הכביש מתבוסס בדמו. בשעה 12:07 נסע הנאשם מהמקום תוך שהטנדר פוגע ברגליו של ר'.

הנאשם המשיך בנסיעה רצופה בהמשך הרחוב לכיוון ביתם של ראידה, סעיד ור'. זמן קצר לאחר מכן הגיע בסמוך לבית, עצר את הטנדר, והלך לכיוון הבית כשהוא מחזיק את האקדח טעון בידו ומקלל את ראידה. באותה עת שהה סעיד בחצר הבית. הוא הבחין בנאשם וצעק לו לעזוב את המקום תוך שאמר לו "מה אתה רוצה ממנה?". בתגובה ירה הנאשם באמצעות האקדח 5 יריות מטווח קצר בחזהו של סעיד, בכתפו ובראשו, בכוונה לגרום למותו. במהלך הדברים החליף הנאשם מחסנית ודרך את אקדחו על מנת לממש כוונת קטילה זו.

אותה עת היו בבית ר' ובנה א' ע' (להלן: א'). לאחר הירי צעק א' לעבר הנאשם מבעד לחלון כשר' עומדת לצדו. בתגובה כיוון הנאשם את אקדחו לעברם והם מיהרו להתכופף ולתפוס מחסה. בעקבות הירי הגיע שכן לבית וניסה להרחיק את הנאשם מהמקום, אולם הנאשם התנגד, התחמק מהשכן ורץ חזרה לחצר הבית. לבסוף הצליח השכן לאחוז בנאשם ולהרחיקו מן הבית אל הטנדר, והנאשם נסע מהמקום.

כאשר הגיע הנאשם לכניסת ביתו שלו אחז הנאשם בארנקו ובאקדחו בידו ופלט כדור לעבר רצפת הכניסה.

כתוצאה מהירי של הנאשם בר' ובסעיד נגרם לכל אחד מהם נזק באיברים חיוניים, והם נפטרו כתוצאה מפציעיהם.



מצבו הנפשי של הנאשם בעת ביצוע מעשי הקטילה אינו עולה כדי "קרבה לסייג"

4. כאמור לעיל, הנאשם הודה בעובדות כתב אישום מתוקן בביצוע שתי עבירות של רצח בכוונה.

ואולם, בהתאם להסדר הטיעון הותרו הצדדים שאלה עובדתית אחת להכרעתנו בשלב העונש: מצבו הנפשי של הנאשם בעת ביצוע המעשה והשאלה האם מצב נפשי זה מביא אותו לכדי "קרבה לסייג", אשר מצדיקה הקלה בעונשו.

5. השאלה האם ניתן לקבוע "קרבה לסייג", כאמור בסעיף 40ט(א)(9) לחוק, בעניינו של נאשם שהורשע בעבירת הרצח הבסיסית, שלא נעשתה בתנאים של אחריות מופחתת בהתאם לסעיף 301ב(2) לחוק, אינה פשוטה למענה.

מחד גיסא אפשר שהסדר האחריות המופחתת הקבוע בסעיף 301ב(2) לחוק, שתנאיו מחמירים יותר מן התנאים הקבועים בסעיף 40ט(א)(9) לחוק, ייחשב הסדר ממצה בכל הקשור לקרבה לסייג בעבירות ההמתה, וזאת בשל מגמת המחוקק לצמצם את הסייגים וההקלות בעבירות ההמתה לאחר ביטול עונש החובה בעבירת הרצח (השוו: ע"פ 7722/19 זרסנאי נ' מדינת ישראל (19.4.2021), פסקה 27 לפסק דינו של כב' השופט י' אלרון; ע"פ 1461/21 קפוסטין נ' מדינת ישראל (11.9.2022), פסקה 40 לפסק דינו של כב' השופט י' אלרון. ראו גם ע"פ 6338/20 חיים נ' מדינת ישראל (7.7.2022), פסקה 26 לפסק דינו של כב' השופט י' אלרון), כמו גם העובדה כי תיקון 137 לחוק הוא הסדר חוקי מאוחר וספציפי יחסית לתיקון 113 בו עוצב ההסדר המופיע בסעיף 40ט לחוק.

מאידך גיסא, כיוון שהרפורמה בעבירות ההמתה קבעה עבירה נפרדת של המתה באחריות מופחתת, שלה עונש מרבי הנופל מן העונש של עבירת ההמתה הבסיסית, אין זה מן הנמנע לזקוף לזכות נאשם בעבירת הרצח הבסיסית קרבה ממשית לסייג, באופן שיצדיק הקלה בעונשו אך לא עד כדי העונש לו היה זכאי לו עמד בתנאי האחריות המופחתת. תמיכה לגישה זו ניתן למצוא בע"פ 3223/21 מדינת ישראל נ' שפק (2.3.2022), בו נקבע כי גם בעבירת הרצח הבסיסית שהעונש המרבי הצמוד לה הוא מאסר עולם, יש לקבוע מתחם עונש הולם כבכל העבירות. תמיכה נוספת לגישה השנייה מצאתי בע"פ 5374/20 מדינת ישראל נ' פלוני (12.4.2022), בו קבע בית המשפט העליון כי אף בעבירה של המתה באחריות מופחתת יכול בית המשפט הגוזר את הדין להתייחס לנסיבות הנוגעות למיקומו של הנאשם על הסקאלה שבין אחריות פלילית מלאה ופטור מאחריות פלילית (פסקה 17 לפסק דינו של כב' המשנה לנשיאה נ' הנדל).

כאמור לעיל, בהסדר הטיעון הניחו שני הצדדים כנקודת מוצא שרשאי בית המשפט לקבוע קרבה לסייג בעבירת הרצח הבסיסית. בנסיבות אלה, לאור התוצאה אליה הגעתי ומבלי לקבוע מסמרות, אניח לצרכי תיק זה כי אכן קיימת לבית המשפט סמכות לקבוע כאמור.

6. במצב הדברים הרגיל על בית המשפט לקבוע התקיימותן של נסיבות הקשורות בביצוע העבירה בשלב בירור האשמה (סעיף 40א(א) לחוק). במקרה שלפנינו הסכימו כאמור הצדדים כי סוגיית מצבו הנפשי של הנאשם תתברר בשלב העונש וכך נעשה, בהתאם לסמכותנו הקבועה בסעיף 40ב(2) לחוק.



כאן המקום לציין כי היות שהסוגיה העומדת לפתחנו עניינה התקיימות נסיבה מקילה הקשורה בביצוע העבירה, על הנאשם הנטל להוכיחה בהתאם לרמת ההוכחה הנדרשת במשפט אזרחי (סעיף 40(ג) לחוק).

7. ההגנה טענה לפנינו כי לנאשם "בעיה נפשית מורכבת" שהשפיעה על ביצוע העבירות על ידו. לדעתה, רף ההוכחה של עניין זה "הרבה יותר נמוך" (עמ' 350 לפרוטוקול), והוא מבוסס על חוות דעת של ארבעה רופאים שונים: פרופ' פניג, ד"ר ח'רישי, רופא המשפחה של הנאשם (נ/4) אשר איבחן אצל הנאשם הפרעות שינה וחרדה בשנים 2018-2019, וד"ר רזניק, פסיכיאטר שב"ס אשר רשם לנאשם תרופות שההגנה טוענת כי הן תרופות פסיכיאטריות (אך מנגד קבע בכל בדיקותיו כי לא הופקו מחשבות שווא, הנאשם שולל הפרעות בתפיסה והשיפוט שלו פורמאלי ותקין).

8. לצורך בירור הסוגיה שבמחלוקת הוגשו מטעם הצדדים חוות דעת פסיכיאטריות אודות הנאשם: ד"ר חיים גרינשפן, מנהל המחלקה הסגורה במרכז הרפואי לבריאות הנפש באר יעקב, מב"ן - כלא מג"ן, מטעם הפסיכיאטר המחוזי, ופרופ' שמואל פניג מטעם ההגנה. המומחים העידו לפנינו ונוסף על כך העידה ההגנה מטעמה את בתו של הנאשם דיאנה עומר (להלן: **דיאנה**), את בנו מחמוד עומר (להלן: **מחמוד**) ואת חתנו של הנאשם ד"ר מחמוד מחאמיד (להלן: **ד"ר מחאמיד**).

9. לאחר שמיעת העדים וטיעוני הצדדים ובחינת חוות הדעת ויתר המסמכים שהוגשו באתי לכלל מסקנה כי הנאשם לא הוכיח, לא במאזן ההסתברויות ולא בכלל, כי בעת ביצוע מעשי הקטילה עמדה לו קרבה לסייג מן הסייגים לאחריות הפלילית.

10. חוות דעתו של ד"ר גרינשפן (יחד עם הקרימינולוגית הילה לוי) מבוססת על תצפית ישירה והסתכלות במשך 5 שבועות אודות הנאשם (שבוצעה לבקשת ההגנה רק ארבעה חודשים לאחר מעצרו של הנאשם, שלא כמקובל במקרי חשד לביצוע העבירה בשל מצב נפשי), על חומר החקירה המשטרתי, על התיק הרפואי של ד"ר ח'רישי, על בדיקות פסיכיאטריות אמבולטריות בשב"ס החתומות על ידי ד"ר רזניק, על מכתביהם של רופאי המשפחה של הנאשם, ועוד.

חוות הדעת של ד"ר גרינשפן פשוטה ובהירה: הנאשם, שאינו מוכר למערכת הפסיכיאטרית בישראל, אינו סובל מתסמונת סכיזופרנית כפי שטען. הנאשם כן סובל מאישיות בעלת קיום נרציסטיים, חשדניים, תלותיים ומהתנהגות אימפולסיבית. הנאשם לא טופל במסגרת ההסתכלות בטיפול אנטי-פסיכוטי ובכל בדיקותיו הקליניות לא נמצאה עדות לפסיכוזה. מפגשי הנאשם עם ד"ר ח'רישי לא התנהלו כמקובל בבדיקות פסיכיאטריות: מרבית האינפורמציה התקבלה מבנו של הנאשם, מחמוד, שגם נכח בבדיקות. פעמיים (אחת מהן לאחר מעצר הנאשם) הגיע הבן לבדיקה בגפו, ללא הנאשם ואין אפוא התרשמות ישירה מהנאשם. ד"ר ח'רישי כלל לא מציין בבדיקותיו סטטוס פסיכיאטרי, שהוא עיקר ממצאי הבדיקה הקלינית.

בעדותו בבית המשפט עמד ד"ר גרינשפן באופן מלא והחלטי על חוות דעתו. לדברי ד"ר גרינשפן, במקרה דנן לא היה מקום לראיין את בני משפחת הנאשם ("הטרואנמזה", כפי שעשה פרופ' פניג), שכן לא היה מיעוט של מקורות



מידע (עמ' 178 שורות 11-12 לפרוטוקול). מי שצריך להחליט בשאלות של בוחן המציאות הוא פסיכיאטר (עמ' 177 שורה 30 לפרוטוקול). אין זה המקרה של דיסימולציה, ולמעשה מבחינת המומחה מקרהו של הנאשם לא היה מקרה גבול (עמ' 178 שורה 29 לפרוטוקול). בעת המעצר נרשמו לנאשם תרופות שאמנם במינונים גבוהים יותר יכולות לטפל בפסיכוזה, אך במקרהו של הנאשם המינונים היו נמוכים בלבד ושימשו להרגעה (עמ' 181 לפרוטוקול; ראו גם דברי הנאשם עצמו באמרתו ת/25 א עמ' 2 שורה 37 לסיבה בגינה קיבל את כדורי הבדורמין).

ד"ר גרינשפן הבהיר שלא קבע כי הנאשם סובל מהפרעת אישיות נרציסטית או פרנואידיה. תפקודו לאורך השנים היה תקין לחלוטין. הבעיות שלו מתרכזות בכך שכל חייו הרגיש מושפל, גם מצד ר', ולא קיבל את הכבוד המגיע לו בביתו פנימה. חששו מר' ומסעיד נשען על נתונים אובייקטיביים, לא על דלזיות (עמ' 191 שורות 1-2 לפרוטוקול). בכל התקופה בה שהה הנאשם בהסתכלות לא עלתה אצלו מחשבת שווא כלפי ר' (עמ' 191 שורות 13-20 לפרוטוקול). הנאשם טען במסגרת האשפוז כי הוא שומע קולות, אך מיקם אותם באוזן ימין בלבד ומדבריו עלה שמודע לכאורה לדלזיה. זה העלה חשד להתחזות, שכן מקובל בספרות הפסיכיאטרית כי צלילי השווא הם בראש, לא באוזן, ומעבר לכך - לחולה פסיכוטי אין מודעות לפתולוגיה (עמ' 191 שורות 20-27 לפרוטוקול).

בסופה של העדות של ד"ר גרינשפן באופן מפורש את טענת ההגנה כי קיימת בעניינו של הנאשם קרבה לסייג לאחריות פלילית. הנאשם הבין את הפסול ואת טיב המעשה שעשה. קווי אישיותו יכולים להקל על ביצוע המעשה, אך אין בכך כדי לבסס טענה של סייג או של קרבה לסייג.

עיינתי בחוות דעתו היסודית והמפורטת של ד"ר גרינשפן ושמעתי אותו על דוכן העדים. חוות דעתו המקצועית בעניינו של הנאשם, המבוססת על הסתכלות ממושכת, מקיפה ומעמיקה, לא נפגמה, ואין לי קושי לבסס ממצאים על בסיסה.

11. מומחה ההגנה, פרופ' פניג, שם דבר ובר סמכא בקהילה הפסיכיאטרית (כך העיד אף ד"ר גרינשפן), כתב אודות הנאשם חוות דעת המבוססת על מסמכי הבדיקה של הנאשם במב"ן, מסמכי בדיקות אמבולטריות משב"ס, בדיקות פסיכיאטריות מתורגמות מהשפה הערבית שביצע ד"ר ח'רישי, "חומרי חקירה משטרתית", תעודת חדר מיון מב"ן ומכתבי רופאיו של הנאשם בקהילה. כמו כן נפגש פרופ' פניג עם הנאשם ועם חתנו ד"ר מחאמיד, ובהמשך גם עם ילדי הנאשם: מחמוד, אמג'ד עומר ודיאנה.

פרופ' פניג קבע בחוות דעתו כי הנאשם סבל בעבר ממצבים פרנואידיים בהם איבד את השיפוט ואת בוחן המציאות, מצבים שהתאפיינו בדחק ותחושת איום: על רקע חשדנותו ופגיעותו שרף את בגדיה של בתו דיאנה משום שלא אמרה לו שלום; על רקע מחשבות רדיפה טען שאחייו מסתירים מצלמות בשטחו, ודרש מבנו מחמוד להביא טרקטור ולעקור את עצי הזית. לנוכח דרישת הנאשם עקר הנאשם את כל עצי הזית, בשטח של 30 דונם, כדי "להרוס את מערכת הצילום ולגלות את כלי הנשק שבו הם רוצים לרצוח אותו".

הנאשם אובחן על ידי פסיכיאטר כסובל ממצב פסיכוטי ואף טופל בהתאם, אך לרוע המזל לא התמיד בטיפול



התרופתי. בשלוש השנים האחרונות חלה החמרה ברורה והנאשם סבל גם מהפרעות בשינה ומצבי מתח וחרדה, ונעזר בתרופות הרגעה. לדעת פרופ' פניג המצב אליו נקלע הנאשם ביום האירוע היה מצב של דחק קיצוני, כשהבסיס לו הייתה תחושה מתמשכת ולא מציאותית של איום על חייו ועל חיי משפחתו. משלב זה, כך נכתב בחוות הדעת, ובכל פרק הזמן בו בוצעו מעשי הקטילה על ידו, אמנם הנאשם לא היה נתון במצב פסיכוטי אבל היה שרוי במצב נפשי הקרוב מאוד למצב של היעדר יכולת להבדיל בין טוב לרע ולהימנע מעשיית המעשה. פרופ' פניג אבחן את מצבו של הנאשם כהפרעה נפשית חמורה שבבסיסה הפרעה בשיפוט והפרעה פלוקטואקטיבית בבוחן המציאות, שמגיבה חלקית לטיפולם תרופתיים בהם הנאשם לא התמיד.

והנה, בעדותו של המומחה בבית המשפט התברר כי הקביעות ההחלטיות שכלל בחוות הדעת מיוסדות על תשתית עובדתית רעועה וכתוצאה מכך תלויות על בלימה.

כך, למשל, המומחה ראיין את בני המשפחה אשר באת כוח הנאשם הפנתה אליו, ועל כן לא ראיין את אשת הנאשם אף כי בנסיבות העניין היה זה סביר לראיין גם אותה (עמ' 198 לפרוטוקול); מומחה ההגנה קיבל את חוו"ד מב"ן (ד"ר גרינשפן) בכל הקשור לאירועי הרצח, וברור לו כי אין עדות להתנהגות פסיכוטית של הנאשם (עמ' 199 לפרוטוקול); הנאשם לא טען במסגרת הבדיקה שהיו לו מחשבות שווא; הבדיקה הקלינית שערך פרופ' פניג לנאשם נעשתה בבית המעצר בתנאי קורונה לא מיטביים, קרי: עם מסיכות, ועל כן המליץ המומחה שבתום הבדיקה שלו תיעשה הסתכלות בשיחות מפורטות יותר במסגרת המב"ן (עמ' 212 לפרוטוקול). לשאלת בית המשפט מדוע לא ביקש לפגוש את הנאשם פעם נוספת לאחר שהוסרו מגבלות הקורונה השיב המומחה כי לא ראה בכך צורך משום שחוות הדעת של מב"ן טובה מאוד (עמ' 219 שורה 8 לפרוטוקול).

נוסף על האמור, המומחה לא בדק את טענת הניתוק שטען הנאשם ולא עימת אותו עם חומרי החקירה שעומדים בסתירה לה (עמ' 205 לפרוטוקול), שכן אין לו אפשרות לסתור מה שאמר לו הנאשם (עמ' 201 לפרוטוקול); מומחה ההגנה הסכים כי העובדה שהנאשם זכר היטב בחקירותיו את המקומות בהם פגע בקורבנותיו רלוונטית לשאלת הניתוק (עמ' 202 שורה 4 לפרוטוקול); מומחה ההגנה העיד בהגינות כי אם יתברר שמה שסיפרו לו על מטעי עצי הזית אינו נכון זה, ומדובר בסכסוך אותנטי, זה בהחלט מעורר סימני שאלה לעניין מסקנתו אודות מחשבות שווא של הנאשם (עמ' 202 לפרוטוקול); הנאשם סיפר למומחה ההגנה כי ראה את סרטי האירוע ובהם ראה את עצמו הולך סהרורי, אך כאשר הראה התובע למומחה ההגנה את סרטון הרצח אישר פרופ' פניג כי הנאשם לא נראה סהרורי כל עיקר במהלך האירוע (עמ' 224 שורה 26 לפרוטוקול); פרופ' פניג גם קיבל את מסקנת מב"ן בנוגע לטענת הנאשם ששמע קולות באוזן אחת בלבד (עמ' 236 שורות 29-33 לפרוטוקול).

12. חשוב מכל אלה, פרופ' פניג אישר שלא שוחח עם ד"ר ח'רישי (עמ' 204 שורות 14-15 לפרוטוקול), אף כי ממצאיו של אותו רופא עומדים בבסיס חוות דעתו של מומחה ההגנה. בתיעוד הרפואי הזה טמון הפער בין מסקנתו של פרופ' פניג לחוו"ד מב"ן, "אלא אם מחליטים שהתיעוד הזה הוא תיעוד מפוברק" (עמ' 212 שורות 15-16 לפרוטוקול). בחקירתו החוזרת הסביר המומחה כי הוא לא העלה בדעתו שהתיעוד הרפואי האמור אינו אותנטי (עמ' 239 שורות 26-23 לפרוטוקול).



דא עקא, כפי שאראה להלן, לממצאיו של ד"ר ח'רישי אין אפשרות לתת משקל, ומכאן שהדבר מעמיד בספק את חוות דעת מומחה ההגנה.

13. בסוף עדותו הנגדית של מומחה ההגנה ניכר היה כי המומחה, בהגנתו הרבה, העדיף שלא להשתמש עוד בביטויים החלטיים בנוגע למצבו הנפשי של הנאשם, אלא נקב בביטויים מהוססים הרבה יותר, כגון: "אני קורא שהייתה פה בכל זאת בתשתית איזושהי הפרעה, הפרעה נפשית שבה הוא הגיע למצבים פרנואידיים." (עמ' 235 שורות 8-9 לפרוטוקול) או "... הביאו אותי למסקנה, אחרי שבאמת בדקתי אותו, שבה לא מצאתי עדות למחלת נפש, שבכל זאת יש כאן מקום לספק" (עמ' 237 שורה 27 לפרוטוקול, ההדגשות שלי - מ' ק').

14. אמרתה במשטרה של ד', בתו של הנאשם, פסיכולוגית חינוכית בהכשרתה, הוגשה (נ/8) והיא העידה בבית המשפט.

מהודעתה שנגבתה חמישה ימים אחרי האירוע עלה כי בהגיעו הביתה לאחר הרצח היה הנאשם נסער ורועד. הוא עשה תנועות משונות ודיבר "דברים לא ברורים". הנאשם צעק "איפה האחים שלך? רוצים לרצוח אותי, רוצים לרצוח אותנו", הניח את האקדח שלו על השולחן והחליף מחסניות. הנאשם הוציא כסף ונתן לדיאנה ובאופן כללי נראה היה במצב "אוטומט".

בעדותה של העדה לפנינו תיארה כיצד שרף הנאשם את בגדיה לפני כעשור כסוג של עונש וסיפרה כי לר' היו כל מיני טענות נגד המשפחה שלה ובשנתיים האחרונות הנאשם חשש שר' יפגע בו, למרות שהדבר נראה לה הזוי. העדה טענה כי ניסתה לדבר עם אביה שיקבל טיפול פסיכולוגי אך הוא סירב. הנאשם סירב גם להצעתה שלא יסתובב עם הנשק אותו החזיק ברישיון.

בחקירתה הנגדית טענה דיאנה כי הטיפול שאביה קיבל בשטחים לא היה בידיעתה. הדבר נודע לה רק חודש וחצי - חודשיים לאחר הרצח. מחמוד, אחיה, שלדבריו לקח את אביו לפסיכיאטר בשטחים, לא שיתף את דיאנה במעשהו זה גם במהלך ארבעת הימים שבין הרצח למסירת אמרתה במשטרה - בהם התנהלו שיחות רבות בין בני המשפחה אודות מעשי האב (עמ' 259 שורה 32, עמ' 262 שורות 16-31 לפרוטוקול). לא נראה לה מוזר שבשיחות אלה לא עלה שהנאשם מטופל נפשית (עמ' 264 שורה 30 לפרוטוקול). מחמוד הזכיר כבדרך אגב את הנסיעות שלו עם הנאשם לפסיכיאטר בשטחים לאורך שנתיים, והמשפחה תחילה לא האמינה לו (עמ' 274 שורות 5-14 לפרוטוקול). דיאנה לא שיתפה, לדבריה, את המשטרה במחשבות המוזרות שהיו לנאשם לפני הרצח משום שלא נשאלה על כך אלא רק על קורות אותו יום (עמ' 265 לפרוטוקול).

15. חתנו של הנאשם, ד"ר מחאמיד, פסיכולוג קליני, העיד מטעם ההגנה אך לא כעד מומחה (עמ' 277 שורה 9 לפרוטוקול). לדבריו, הנאשם מוכר לו זה 17 שנה כאדם מאוד טמפרמנטי ובלתי צפוי, סיסמאתי (מלשון "סיסמה"), חשדן כלפי סביבתו, קנאי ובעל בוחן מציאות לקוי. לנאשם התנהגויות קיצוניות, ובין היתר הוא שרף באחת הפעמים את בגדיה של בתו ד' ושל אשתו, ללא הסבר לוגי. העד שוחח עם הנאשם גם כפסיכולוג וניסה לסייע לו. הנאשם קינא



לאחרונה בר' אבל דווקא עם סעיד היה לו קשר טוב. אחרי שנעצר חלה הטבה במצבו של הנאשם. לדברי העד, כל הזמן רצה שהנאשם יעבור טיפול ואף יאושפז. הייתה לו שיחה אישית עם מחמוד, בנו של הנאשם, אשר סיפר לו שהנאשם היה בטיפול לא יציב מבחינת נטילת תרופות. **ד"ר מחאמיד אישר כי כאשר התכנסה כל המשפחה יחד לאחר הרצח לעבד את הדברים, מחמוד לא סיפר על הטיפולים שהנאשם עבר בשטחים** (עמ' 283 לפרוטוקול). **גם אשת הנאשם לא סיפרה** (עמ' 284 שורות 6-7 לפרוטוקול).

16. בנו של הנאשם, מחמוד, הוא העד המרכזי שהביאה ההגנה לתמוך בטענה בדבר מצבו הנפשי של הנאשם עובר לרצח והטיפולים שעבר אצל ד"ר ח'רישי. הוא שלכאורה יזם את הטיפול, ליווה את הנאשם ובדק שנטל את התרופות שנרשמו לו.

מחמוד העיד כי חווה התנהגויות חריגות מצד הנאשם והציע לו טיפול פסיכיאטרי. הנאשם התנגד בהתחלה כי חשב שהוא בסדר גמור, אך העד דחק בו עד שהסכים - בתנאי שאף אחד מבני הבית לא ידע. מחמוד לא התייעץ בעניין זה עם אחותו הפסיכולוגית או עם חתנו שהוא ד"ר לפסיכולוגיה, מפני שאביו לא רצה שידעו. השניים החליטו בעצה אחת שילכו לשטחים, "כי שם התיק הרפואי שלו לא יכנס לתוך המערכת וזה לא יפגע לו, לא ברישיון נהיגה ולא ברישיון אקדח. זה אחד. שתיים, שם התרופות הרבה יותר זולות מפה, מהארץ." (עמ' 290 שורות 1-4 לפרוטוקול). לכן הלכו לרופא בשם ח'רישי מטול כרם. מחמוד הלך עם אביו לד"ר ח'רישי פעם בחודש וחצי - חודשיים, לפי מצב הרוח של הנאשם. כל המפגשים היו בנוכחות הבן, ושניהם דיברו (עמ' 290 שורות 10-15 לפרוטוקול). כשנשאל האם היו מקרים בהם נפגש לבדו עם הפסיכיאטר, השיב מחמוד שאינו זוכר (עמ' 291 שורות 4-8 לפרוטוקול). אחרי שניים - שלושה מפגשים הרופא החליט שהנאשם חולה ורשם לו תרופות. מצבו הנפשי של הנאשם השתפר בעקבות נטילת התרופות, אך אז היה מפסיק לקחת אותן, ומצבו שוב הורע. לקראת הסוף, הפסיק הנאשם ליטול את התרופות ואז מחמוד שם לו אותן בקפה בלי ידיעתו (עמ' 292 שורות 1-3 לפרוטוקול). בסוף 2019 הפסיק הנאשם באופן סופי ליטול את התרופות.

איש מבני המשפחה לא ידע על הטיפול שעובר הנאשם, בשל אותה הבטחה. **גם לא אשתו**. רק אחרי המקרה מחמוד סיפר להם. כאשר עומת בידי הסניגורית, עו"ד כץ, עם העובדה כי בתיק הפסיכיאטרי נרשם שביום 23.7.2018 ביקש ד"ר ח'רישי לראות את אשת הנאשם והעד אמר שהיא מסרבת להגיע כי היא כועסת, השיב מחמוד שלא הרגיש מחויב לספר לפסיכיאטר את העובדה שאמו לא יודעת על הטיפול (עמ' 294 שורות 15-30 לפרוטוקול). לא ראה בעיה לשקר לפסיכיאטר על מה שקורה בבית (עמ' 296 שורה 29). לא היסס לשקר לפסיכיאטר כשזה היה לטובת אביו (עמ' 297 שורות 6-8 לפרוטוקול).

לפי רישומי ד"ר ח'רישי (מיום 1.8.2017) סיפר מחמוד לפסיכיאטר כי הנאשם, שסבר שהבנים של אחותו התקינו מצלמות על עצי הזית והחביאו נשק מתחתם כדי לרצוח אותו, אילץ את מחמוד לבוא עם מחפר ולעקור את **כל עצי הזית** וזה מה שעשה בפועל. דא עקא, בחקירות הנגדית טען מחמוד שעקר בהנחיית הנאשם **3-4 עצי זית בלבד**. לדברי מחמוד, אינו יודע מדוע כך רשם הפסיכיאטר (עמ' 300 שורות 26-31 לפרוטוקול). לדבריו אף לא ידע שהפועלים של בני המשפחה האחרים הגיעו לשטח על רקע טענתם שהאדמה שייכת להם (כדברי הנאשם באמרתו).



לדברי העד, סיפר לבני המשפחה על הטיפול רק חודש וחצי - חודשיים לאחר הרצח. לטענתו ניסה לשמור זאת בסוד אבל בסוף סיפר להם הכול. לדבריו, למרות שבשלב זה היה הנאשם עצור בגין שני מעשי רצח, עדיין ניסה לשמור על סודו.

17. לאחר שמיעת העדויות הרלוונטיות ועיון במסמכים שהגישו הצדדים באתי לכלל מסקנה כי לא הוכחה טענת ההגנה לפיה טופל הנאשם במרפאתו של ד"ר ח'רישי מטול כרם. מטעם זה וכן על יסוד נימוקים נוספים, לא ראיתי לקבוע ממצא על יסוד חוות דעתו של פרופ' פניג.

18. טענת ההגנה כי הנאשם טופל במשך מספר שנים במרפאתו של ד"ר ח'רישי, וכי בטיפול זה עלו תכנים כאלה ואחרים, מבוססת על שניים: על עדותו של מחמוד ועל מסמכי הטיפולים הפסיכיאטריים שנערכו לכאורה על ידי ד"ר ח'רישי, אותו פסיכיאטר מטול כרם, וצורפו לחוות דעתו של פרופ' פניג.

ואולם, עדותו של מ' לא הותירה בי אמון. מדובר בעד מעוניין שהודה יותר מפעם אחת ששיקר בעניינים מהותיים לד"ר ח'רישי והסתיר את עצם קיומם של הטיפולים מבני משפחתו הקרובים. לדבריו הסתיר מהם את הטיפולים לא רק בתקופה הארוכה בה לטענתו התרחשו, אלא גם כחודש וחצי - חודשיים לאחר שהנאשם רצח את ר' ואת ס' והיה נתון במעצר. את ההסתרה בתקופת הטיפול הנטענת אפשר לקבל כפועל יוצא של דרישת הנאשם. לא כן את ההסתרה לאחר הרצח. את זו קשה ליישב עם הצורך להמשיך ולשמור את פרטיותו של הנאשם.

19. זאת ועוד. הנאשם עצמו לא העיד לפנינו, ובאמרתיו (ת/1 ות/1א מיום הרצח 7.7.2020 בשעה 13:00, ת/2 ות/2א מיום הרצח 7.7.2020 בשעה 16:57, ת/25 ות/25א 15.7.2020, וכן ת/26 ו-ת/26א מיום 28.7.2020), בהן זכר היטב את סדר האירועים, את מעשיו שלו ומעשי הקורבנות, לא הזכיר ולו ברמז קיומו של טיפול זה ואף לא שהוא נוטל או נטל תרופות פסיכיאטריות. בכל חקירותיו הסביר הנאשם את מעשיו בכך שאוים בידי ר' וחשש מפניו ולמעשה טען להגנה עצמית (ראו ת/2א עמ' 3). נושא המצב הנפשי והטיפול כלל אינו נוכח בחקירות הנאשם. בהקשר זה יוער כי אחר הרצח, בדרכו למשטרה להסגיר את עצמו, עבר הנאשם בתחנת דלק, קנה כוס קפה והשאיר שם שקית ובה תכניות חלוקת אדמות המשפחה שצריך היה להפקיד בטאבו וחשבוניות, עם הוראות למוסרה לילדיו (ת/25א עמ' 79), הכול ביישוב דעת וברכוז מלא. גם בסרטון מצלמות תחנת המשטרה נראה הנאשם מיושב בדעתו לחלוטין בעת שהסגיר את עצמו. אף בדברו האחרון לעונש הנאשם לא התייחס כלל לנושא הטיפול.

לא פחות חשובה העובדה כי גם ד"ר ח'רישי - שמסמכי הטיפול שלו נמסרו לפרופ' פניג - לא העיד מטעם ההגנה, ולא שמענו מדוע נמנע הדבר ממנו. ובמידה פחותה של חשיבות אצין כי אשת הנאשם, שלכאורה הייתה חשופה יותר מכל בני המשפחה להתנהגויותיו המשוונות כביכול של בעלה, אף היא לא הובאה לעדות לעניין מצבו הנפשי.

בנסיבות אלה אין לי אלא להפעיל נגד ההגנה את הכלל המושרש שלפיו כאשר צד למשפט נמנע מלהביא לעדות עדים חיוניים לגרסתו - יש להניח כי אלה לא היו תומכים בה (ראו, מני רבים, ע"פ



531/80 אבוחציראני מדינת ישראל, פ"ד לו(3) 589 (1982) בעמ' 596; ע"פ 728/84 חרמון' מדינת ישראל, פ"ד מא(3) 617 (1987) עמ' 625).

20. ההגנה לא הוכיחה אפוא את טענתה כי הנאשם טופל על ידי פסיכיאטר מטול כרם במשך השנתיים שקדמו לרצח, ולכל הפחות עלו סימני שאלה רבים בנוגע לטיב הטיפול עד כדי חוסר אפשרות להסתמך על הרישומים. מטבע הדברים, עניין זה פוגם באורח משמעותי בחוות דעת מומחה ההגנה, פרופ' פניג, אשר הסתמך על הרישומים שמחמוד טען שקיבל מד"ר ח'רישי. חוות דעת מומחה ההגנה נפגמה עוד בשל התבססותה על ראיון חד פעמי עם הנאשם, שבוצע בתנאים לא אופטימליים ובעיקר על הטרואנמנזה שנערכה עם בני משפחה שלהם עניין ברור בתוצאת המשפט.

בנסיבות אלה יש להעדיף את חוות דעתו של ד"ר גרינשפן, המבוססת על הסתכלות בת 5 שבועות בנאשם ועל ראיות ונתונים אובייקטיביים, על פני חוות דעתו של פרופ' פניג, המבוססת על אנמנזה קצרה שערך לנאשם בתנאים לא אופטימליים ובעיקר על שלל עובדות, נתונים ומסמכי טיפול שעצם קיומם מוטל בספק.

21. אכן, הנאשם הוא אדם מיוחד. ישנם קווים נרציסטים באישיותו. הוא אדם חשדן. הוא חש שאינו מקבל את הכבוד לו הוא ראוי מקרובי משפחתו ואף בביתו פנימה. מבנה אישיות זה בהחלט הקל על ביצוע המעשה. לכך הסכים גם ד"ר גרינשפן. בין אלה לבין קרבה לסייג אי שפיות הדעת רחוקה הדרך.

22. מצאתי לדחות אפוא את טענת ההגנה כי הנאשם ביצע את הרצח הכפול של ר' וס' בתנאי קרבה לסייג לאחריות הפלילית.

הנאשם אינו זכאי להקלה בעונש בשל "מעשה התגרות"

23. כזכור, הותר להגנה במסגרת הסדר הטיעון לטעון כי נסיבות ביצוע המעשים על ידי הנאשם מצדיקות הקלה בעונש נוכח התגרותו של אחד הקורבנות בנאשם טרם קטילתו.

ברם, בניגוד לנושא מצבו הנפשי של הנאשם בעת מעשה, להגנה לא הותר לבסס את טענת ההתגרות על ראיות חיצוניות, אלא רק על העובדות המפורטות בכתב האישום המתוקן.

24. אשר על כן ראיתי לפרט עובדות אלה פעם נוספת כאן:

בכתב האישום המתוקן נאמר כי ביום 7.7.2020 סמוך לשעה 12:06 נהג ר', עמו היה הנאשם מסוכסך זה מכבר, במכונית בכביש המוביל לביתו בזמר, ולצדו ישבה ארוסתו רואה גאנם. באותה עת נהג הנאשם בטנדר לביתו לאחר יום עבודה בכיוון הנסיעה של ר' ומרחק קצר אחריו. בטנדר בו נהג הנאשם ישבו שניים נוספים. בשעה 12:06 או בסמוך לכך עצר ר' את המכונית, הסיטה שמאלה וחסם חלק קטן מנתיב הנסיעה. בתגובה בלם הנאשם בלימת חירום ועצר את הטנדר במקביל למכונית על חלק מנתיב הנסיעה הנגדי.

עמוד 10



מיד לאחר מכן יצא ר' מהמכונת, פתח את דלת הנוסע הקדמי ימני בטנדר, הכניס את ראשו לטנדר וצעק על הנאשם "למה ככה?". ר' איים על הנאשם שיפגע בו והכה אותו בכתפו. הנאשם הזהיר את ר' שילך מהמקום אך ר' לא נעתר לבקשה זו. אז שלף הנאשם את האקדח שנשא ברישיון, דרך אותו ואיים על ר' שירה בו אם לא יעזוב את המקום. בתגובה אמר ר' לנאשם "תירה".

הנאשם כיוון את האקדח לעברו של ר' וירה לעברו 12 כדורים מטווח קצר, חלקם בעת שר' כרע פצוע על הכביש, והכול בכוונה לגרום למותו.

25. עיון מקרוב בעובדות כתב האישום המתוקן בהן הודה הנאשם מלמד כי אין לפנינו מקרה של התגרות מן הסוג שצריך להביא להפחתה בעונש.

26. בין הנאשם לר' התגלע ויכוח פעוט בנוגע לזכות המעבר בדרך, בעקבותיו צעק ר' על הנאשם "למה ככה?", איים עליו שיפגע בו והכה אותו בכתפו. הנאשם הזהיר את ר' שילך מהמקום, אך זה סירב ואז שלף הנאשם את אקדחו, דרך אותו, איים על ר' פעם נוספת שירה אם לא יעזוב את המקום ור' אמר לו "תירה". בתגובה ירה הנאשם בר' 12 כדורים מטווח קצר, חלקם בעת שר' כרע פצוע על הכביש. רוב היריות פגעו בגבו ובעורפו של ר', ללמדך שלפחות כאשר נורה לא התכוון להתעמת עם הנאשם אלא אולי לסגת ואף להימלט על נפשו.

27. מעשים אלה שהפנה ר' כלפי הנאשם אמנם אינם קלי ערך, בוודאי לא האלימות הפיזית בה נקט (הגם שלא נאמר כי זו הסבה לנאשם חבלות גוף), אך הם לא עלו כדי "התגרות" שהיא כשלעצמה הביאה את הנאשם לפעול כפי שפעל. כאמור לעיל, בתגובה לאיומיו של ר' ולאלימות שנקט כלפיו, הנאשם לא הסתפק בשליפת האקדח, אלא דרך אותו, הודיע לר' שירה בו אם לא יעזוב את המקום, וכאשר ר' אמר לו "תירה", הנאשם פשוט עשה כהצעתו של ר', מתוך כוונה לגרום למותו.

28. ברי כי אין עסקין ב"התגרות" מן הסוג שהיה צריך לשנות את סעיף העבירה בה הורשע הנאשם להמתה באחריות מופחתת, בהתאם לסעיף 301ב(1) לחוק. גם לא מתקיימת כאן קרבה לסייג בהתאם לסעיף 40ט(7) לחוק. עובדות כתב האישום המתוקן שתוארו לעיל אינן מספקות תשתית מתאימה לקביעה כי יכולתו של הנאשם להימנע מהמעשה ומידת השליטה שלו על מעשהו הוגבלו כתוצאה מהתנהגותו של ר', לא במידה ניכרת (כלשון סעיף 301ב(1)א לחוק) ולא בכלל. אין כל הצדקה לקבוע כי יש באירוע דן, בו המית הנאשם את ר', עמו היה מסוכסך, בתגובה לאיום ולתקיפה לא חמורים במיוחד, כדי למתן את אשמתו של הנאשם.

מתחם העונש ההולם את מעשי הנאשם

29. מתחם העונש ההולם את מעשי הנאשם יעוצב בהתאם לעיקרון היסודי בענישה, הלוא הוא עיקרון ההלימה בין חומרת מעשי העבירה בנסיבותיה ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש. זאת בזיקה לערכים החברתיים המוגנים העומדים בבסיס העבירות שביצע ומידת הפגיעה בהם, תוך התחשבות במדיניות הענישה הנוהגת.



30. הנאשם רצח שניים בכוונה: את ר' ואת סעיד. דחיתי את טענת הנאשם כי קטילתו את ר' בוצעה מתוך "התגרות" שהגבילה את יכולתו לשלוט במעשיו, אך בכל מקרה לאחר שהמית את ר' הנאשם שם פעמיו לביתם של ראידה, סעיד ור', ושם המית בכוונה את סעיד ללא כל התגרות מצדו של האחרון, שרק צעק לנאשם נושא האקדח לעזוב את המקום.

הנאשם פגע פעמיים בערך הבסיסי של קדושת החיים. מטבע הדברים הפגיעה בערך המוגן הייתה מוחלטת. שני מעשי הרצח שעשה הנאשם חמורים בנסיבותיהם. מידת אשמו של הנאשם גבוהה מאוד. הנאשם פעל במסגרת תחילתו של האירוע תחת איום מסוים, אך מבלי שהוגבלה יכולתו לבצע את המעשה או להימנע ממנו. הנאשם לא ביצע את המעשה תחת "התגרות", כמובנו המשפטי של מונח זה.

31. עבירת הרצח הבסיסית בה הורשע הנאשם היא מן החמורות שבעבירות, שניה רק לעבירה של רצח בנסיבות מחמירות. עבירת הרצח הבסיסית כוללת שתי חלופות, רצח בכוונה ורצח באדישות, ובמצב הדברים הרגיל מידת אשמו של מי שביצע רצח בכוונה גבוהה מזו של הרוצח באדישות. הנאשם קטל, כאמור, את חייהם של שני בני אדם בכוונת מכוון.

32. בית המשפט העליון קבע לאחרונה הלכה לפיה, על מנת לשמר את מעמדו של עקרון ההלימה נוכח ערך קדושת החיים וחומרת מעשה הרצח, מן הראוי לקבוע בעבירת הרצח הבסיסית מתחם ענישה הולם מצומצם, כזה שיצמצם את השפעתן של נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה [ע"פ 1077/22 **עבדל קאדר נ' מדינת ישראל** (1.6.2022), מפי כב' השופט י' אלרון; להלן: **עניין קאדר**]. ראו גם ע"פ 3187/21 **אלקאדי נ' מדינת ישראל** (21.8.2022), פסקה 13 לפסק דינו של כב' השופט י' אלרון].

33. פסקי הדין וגזרי הדין שנתנו על ידי בתי המשפט בעבירה של רצח בסיסי בכוונה, לאחר כניסתה לתוקף של הרפורמה בעבירות ההמתה (תיקון 137 לחוק), אינם רבים.

ועם זה, מן הסקירה החלקית שתובא להלן ניתן לדעתי לקבוע כי תקרת מתחמי העונש שקובעים בתי המשפט ביחס לעבירה זו היא מאסר עולם או עונש שנושק ל-30 שנות מאסר בפועל, והעונשים שנגזרים במקרים דומים הם בסביבות 25 שנות מאסר. כל זאת ביחס למעשה המתה אחד, שלא כבענייננו:

· בעניין **קאדר** דחה בית המשפט העליון את ערעורי שני הצדדים על עונש של 27 שנות מאסר, שגזר בית המשפט המחוזי על אדם שיום לאחר שהתעמת עם המנוח בסמוך למועדון ובעקבות כך חש מושפל וחשש מן המנוח, פגש את המנוח בטבורה של עיר, בעודו נושא אקדח, ואז דרך את האקדח, רץ לעבר המנוח וירה בו מספר יריות מטווח קצר על מנת להביא למותו. חשוב לומר כי בפסק הדין נקבע (בפסקה 29) שבית המשפט המחוזי הקל במידת מה עם המערער, אך לא באופן שיצדיק התערבותה של ערכאת הערעור.



- בע"פ 1213/21 וואסה נ' מדינת ישראל (11.8.2022) (להלן: עניין וואסה) קיבל בית המשפט העליון את ערעור המדינה וקלף עונש מאסר בן 29 שנה גזר על שוטר שרצח בכוונה את בת זוגו עונש של מאסר עולם, לאחר שמצא כי נסיבות המקרה קרובות לרצח בנסיבות מחמירות. יצוין כי בית המשפט המחוזי קבע באותו עניין מתחם עונש הולם שנע בין 26 שנות מאסר למאסר עולם, ומתחם זה אושר בידי בית המשפט העליון.
- בתפ"ח (חי') 54414-02-20 מדינת ישראל נ' זלוטניק (4.12.2022) קבע בית המשפט המחוזי בעניינה של נאשמת שניהלה משפט והורשעה כי רצחה את חברתה בדקירות סכין, לאחר שהאחרונה שרטה אותה בצווארה באמצעות הסכין המדובר, מתחם עונש הולם שנע בין 22 ל-25 שנות מאסר, וגזר עליה עונש של 23 שנות מאסר. טרם הוכרע ערעור שהגישה הנאשמת על גזר הדין לבית המשפט העליון.
- בתפ"ח (ב"ש) 70897-07-18 מדינת ישראל נ' טילאי (12.4.2022) קבע בית המשפט המחוזי מתחם עונש הולם שנע בין 22 ל-27 שנות מאסר בעניינו של צעיר שנקבע כי לאחר קטטה בה לא השתתף גמלה בלבו החלטה להמית את המנוח עמו התווכח קודם לכן, נטל סכין, יצא אל ביתו, ניגש למנוח שעמד מחוץ לפאב ודקר אותו דקירה אחת באזור הלב. הנאשם ניהל משפט ונדון בסופו של דבר ל-24 שנות מאסר. גם הליך זה אינו חלוט.
- בתפ"ח (נצ') 57234-09-20 מדינת ישראל נ' הייב (28.2.2022) קבע בית המשפט המחוזי מתחם עונש הולם שנע בין 25 שנות מאסר למאסר עולם בעניינו של מי שהורשע לאחר שמיעת ראיות בכך שרצח את רעייתו באמצעות אבן ריחיים כבדה אותה חבט בראשה. על הנאשם נגזרו 28 שנות מאסר.
- בתפ"ח (ת"א) 4651-01-20 מדינת ישראל נ' ניקולקין (11.1.2022) קבע בית המשפט המחוזי מתחם עונש הולם שנע בין 25 ל-30 שנות מאסר בעניינו של נאשם שהודה (לאחר שמיעת כלל הראיות) בעבירה של רצח בכוונה של אחיו למחצה, עמו היה מסוכסך, באמצעות דקירת סכין אחת, וגזר עליו עונש של 26 שנות מאסר. ההליך אינו חלוט.
- בתפ"ח (מרכז) 58246-02-18 מדינת ישראל נ' ברהנו (10.12.2019) הורשע נאשם בעבירה של רצח בכוונה של שכנו הקשיש, במסגרת הסדר טיעון בו הגבילה עצמה המאשימה לעונש ראוי של 30 שנות מאסר. בית המשפט גזר על הנאשם עונש של 28 שנות מאסר מבלי לקבוע מתחם עונש הולם. הוגש ערעור נגד חומרת העונש (ע"פ 616/20) אך המערער חזר בו ממנו בהמלצת בית המשפט.
- בתפ"ח (מרכז) 10871-06-19 מדינת ישראל נ' אלעמורי (28.12.2022) הורשע נאשם על יסוד הודאתו בעובדות כתב אישום מתוקן במסגרת הסדר טיעון ברצח בכוונה של אחותו הצעירה, על רקע מה שמכונה "כבוד המשפחה". בית המשפט המחוזי קבע מתחם עונש הולם שנע בין 28 שנות מאסר למאסר עולם, וגזר על הנאשם עונש של 30 שנות מאסר. הוגש ערעור לבית המשפט העליון (ע"פ 1188/23), אך



זה טרם נדון.

34. בשנים לחומרתם המופלגת של מעשי העבירה ומידת אשמו של הנאשם, לנסיבות ביצוע העבירות כמפורט למעלה, לערך המוגן של קדושת החיים אותו הפר הנאשם ולמדיניות הענישה הנוהגת, סבורני כי מתחם העונש ההולם כל אחד ממעשי הקטילה המכוונים שביצע הנאשם, שלאור ריבוי הקורבנות ופער הזמן בין קטילתם על פני הדברים אינם מהווים "אירוע אחד", בהתאם לפסיקה [השוו: ע"פ 485/15 **אלוני נ' מדינת ישראל** (13.6.2017)], נע בין 26 שנות מאסר למאסר עולם.

גזירת העונש

35. במסגרת הסדר הטיעון בקשה המאשימה להשית על הנאשם עונש של מאסר עולם **אחד** בלבד, ואילו ההגנה בקשה כי ייגזר על הנאשם עונש של 30 שנות מאסר.

36. הנאשם הודה בעובדות כתב האישום המתוקן מבלי שנשמע הליך הוכחות, ומשום כך ראוי הוא כמובן להקלה בעונש. ראוי אף להביא בחשבון לזכות הנאשם דברים שאמרתי בפסקה 19 לעיל, את האמור בתסקיר המבחן שהוגש בעניינו (בו עלו קשיי הנאשם כמפורט לעיל), את העובדה כי זמן קצר לאחר הרצח של סעיד שם הנאשם פעמיו לתחנת המשטרה והסגיר את עצמו ואת האקדח ששימש אותו בזמן הרצח, את עברו הנקי (זולת עבירה אחת של העסקת/הלנת שוהים בלתי חוקיים), את החרטה שהביע לפנינו במסגרת דברו האחרון לעונש ובתום עדותה של בתו של סעיד המנוח, את מצבו הנפשי המיוחד והרקע לביצוע המעשים כמפורט לעיל, ובנוסף את הפיצוי הגבוה מאוד (1.8 מיליון ₪) שהעבירה משפחת הנאשם למשפחת הנרצחים.

37. שיקולים אלה שמנתי לעיל יכולים וצריכים למתן את העונש שמן הראוי לגזור על הנאשם, אך אין בהם כדי להצדיק הפחתה נוספת בעונש, מעבר לזו בה זכה כתוצאה מהסדר הטיעון בו נתקשרו הצדדים, בו גולמה ההקלה המלאה לה זכאי הנאשם בהתחשב בכל הנסיבות שפורטו מעלה.

38. הנאשם הוא אדם שבכוונה הביא למותם של שני בני אדם. כל אחד מהם לעצמו. כל אחד מהם עולם ומלואו. את סיפור חייו כל אחד מהם גדע הנאשם באָבו. מעשהו הותיר אחריו אלמנה ויתומים. בני משפחה אומללים שכל מסלול חייהם השתנה ללא הכר כתוצאה ממעשי הנאשם באותו יום מר ונמהר. עדותה לפנינו של ר' א' ק', בתו הבכורה של ס', המחישה היטב את ממדי האסון שהמיט הנאשם על משפחת הנרצחים.

במכלול נסיבות העניין אינני סבור אפוא כי עונש מאסר בן 30 שנה מבטא נכונה את עקרון ההלימה. אכן, כפי שקבע כב' השופט י' אלרון בעניין **וואסה** (פסקה 24), ביחס למעשה המתה מכון אחד:

"...בעונש של מאסר עולם גלום מסר, שבמקרים החמורים שבחמורים שבהם אדם נוטל את חייו של אחר - יהא עונשו החמור שהדין מכיר. מסר זה הוא בעל חשיבות יתרה, ויש להשמיעו בקול רם וצלול - עבירת הרצח הייתה,



ונותר, החמורה שבספר החוקים; העונש שניתן לגזור בגינה היה, ונותר, החמור שבדין; עקרון קדושת החיים, עודנו נישא מעל יתר השיקולים והאינטרסים".

39. אציע על כן לחבריי לגזור על הנאשם **עונש מאסר עולם**, כפי עתירת המאשימה, וזאת החל מיום מעצרו 7.7.20.

השופט עמי קובו, אב"ד

אני מסכים.

השופט מרב גרינברג

אני מסכימה עם חוות דעתו של חברי, כב' השופט קרשן.

הנאשם הורשע בביצוע שני מעשי רצח. ראשון רצח באקדחו, שהחזיק ברישיון, את בן אחותו, דקות לאחר מכן, בקור רוח מצמרר, את האב, גיסו, ושינה את חיי משפחתם לבלי היכר. מעשיו מבטאים דרגת אשמה חמורה, שלא התקיימה בהם אף לא נסיבה מקלה אחת. נסיבותיו המיוחדות של הנאשם נלקחו בחשבון במסגרת עתירתה של המאשימה לגזור עליו עונש מאסר עולם אחד.

מעמדו של עקרון קדושת החיים מחייב כי עונשו של מי שביצע שני מעשי רצח, יהא החמור שבדין, מאסר עולם.

הוחלט כאמור בגזר דינו של השופט מיכאל קרשן.

זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך 45 יום.

ניתן היום, ד' ניסן תשפ"ג, 26 מרץ 2023, בנוכחות הצדדים.



מרב גרינברג, שופטת

מיכאל קרשן, שופט

עמי קובו, שופט, אב"ד